

D E R G I

D E R G I

D E R G I

D E R G I

D E R G I

ARTISTIC ARTIST

Emeği Geçenler

ARDA İDRİSOĞLU

Genel Yayın Yönetmeni

BERRA ÇALIŐIR

Tasarım Sorumlusu

NURSEMİN KUTLUAY

SILA GÖK

Editör

UTKU OLKUN

Ses Yönetmeni

EMİR MAHİ UYSAL

Mix & Mastering

MUSTAFA ÖZKUL

ELİ SU ÇAKMAK

ZEHRA AYGÖR

SEVNUR YÜCEL

Tasarımcılar

YAZARLARIMIZ

İlayda Taşkıran

Zeynep Bal Akar

Ceren Aslan

Nehir Güneş

şevin şeyma Yavuz

Elmira İskenderova Baş

Berat Efe Özgen

Iők Doğan

Tuğba Barlak

Halil İbrahim Ongun

SESLENDİRMENLERİMİZ

Miray özdönmez

Özge türk

Erdeniz yenigün

Doğukan akdeniz

Ayőenur dağcan

Erdem celal gören

içindekiler

5

Rene Magritte

Sevgili Tuğba bu sayımızda Rene Magritte'nin inişli çıkışlı yaşam hikayesini ve sanatını sizler için kaleme aldı.

8

Sanatın Gizi

Kuşkusuz sanat herkes için özel bir alandır. Bu sayımızda Şevin Şeyma'nın penceresinden sanatı görüyoruz.

10

Feridun Andaç Röportajı

Sanatla yoğrulmuş bir ömür .. Feridun Andaç'ı tanıyoruz bu yazımızda.

14

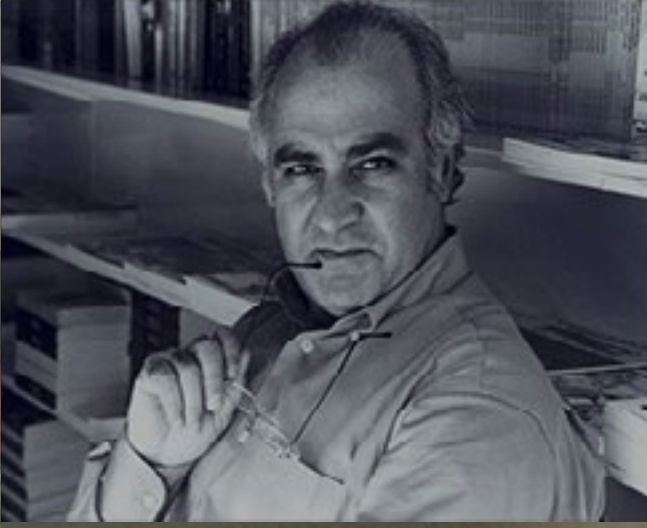
Çağla Yapar Röportajı

İnanılmaz sesiyle bizleri büyüleyen sevgili Çağla Yapar ile hayallerinden toplumumuzdaki bazı olumsuzluklara dair keyifli bir röportaj gerçekleştirdik.

19

Düzgün Halisçelik Röportajı

Bu sayımızda sizler için Düzgün Halisçelik'in ikinci kişisel sergisi İmgesel Yansımalar'da bir araya geldik.

Fırtınadan Kaçan Çocuklar

Makovsky'nin kısa bir seyahatinde zihnine kazınan küçük kızın öyküsü sevgili Elmira'nın perspektifinden Fırtınadan Kaçan Çocuklar incelemesi sizlerle..

Tiyatro ve William Shakespeare

İngiliz edebiyatının en önemli yazarlarından Shakespeare 'i daha detaylı tanıyor ve 'Tiyatro'nun hayatındaki yerinde değiniyoruz bu yazımızda.

Leonardo Da Vinci Psikanalizi

Bu sayımızda sizler için
Leonardo Da Vinci'nin
psikanalizini işledik.

Rüzgar

"Yaz sıcaklıkları kendini gösterirken sevgili Ceren'in kaleminden Rüzgar bizi eskilere götürüyor..."

Sitare

"Mesafeli bakışlarla başlayan heyecanlı bir hikaye..
Soluk bir yıldızın başlangıcı.."

Rene Magritte

Rene Magritte

Bulutlar, pipolar,
melon şapka ve yeşil
elma ..

Bunlar akla Belçikalı
sürrealist ressam Rene
Magritte'yi getiriyor.
Sürrealizm akımının en
önemli temsilcilerin-
den, sıra dışı zekasını
yansıttığı eser-
leriyle ken-

disine hayran bırakan
Rene Magritte 69 yıllık
hayatına birbirinden
özel eserler bıraktı.
Kimi bir pop albümü-
nün kapağını süsler-
ken kimi The Exorcist
gibi kült filmlerin afiş-
lerine ilham kaynağı
oldu.

Peki çağdaş resmin en
büyük ilham kaynak-
larından Magrit-
te, nasıl bir
hayat geçir-
di?

Varlıklı
bir aile-
nin içine
doğdu.
Henüz 14
yaşın-
dayken
Sambre
Nehri'ne
atlayarak
intihar eden
tuhafiyeci
annesi ya-
şamının en
büyük mi-
marların-
dan biriydi.
Magritte,
annesinin

sudan çıkartılışına
tanık oldu. Annesi-
nin cesedinin suyun
üzerinde yüzüşünün,
elbisesinin kafasını
örtmesinin, ressamın
1927-1928 yılların-
da çizdiği Aşıklar adlı
eserine ilham kaynağı
olduğu söylendi. Bu
eserde kırmızı giyinmiş
bir kadınla kucaklaşan
siyah takım elbiseli bir
erkek figürünü gös-
teriyor. Görünmeyen
yüzler birçok Magrit-
te resminde ortak bir
özellik. Magritte'in
annesinin yüzüne sarılı
ıslak gecelikli cesedine
tanık olmasının onda
bu travmayı yarattığı
düşünüüyordu ancak
Magritte bunu yalan-
ladı.

1922'de Georgette ile
evlendi. Faturalarını
ödeyebilmek için rek-
lam ve afiş tasarımı
gibi küçük işler yap-
tı. 1925 yılında ilk kez
Giorgio de Chirico' nun
çalışmalarını gördü ve
Sürrealizm aşkı içinde
alevlenmeye başladı.

1927'den 1930'a kadar yaşadığı Paris dönemi bu Sürrealizm ateşini alevlendirecek; Max Ernst, Salvador Dali gibi sanatçıları içeren güçlü zümrelerle bağlantılar kurmasını sağlayacaktı.

Kariyerinin ilk yıllarında, Rene Magritte boş zamanını sanat formları üreterek ve birçok eser üzerinde çalışarak geçirirdi. Bu süre zarfında gerçeküstücülüğün en çok zevk aldığı sanat biçimi olduğunu fark etti. Menaced Assassin, 1926'da üzerinde çalıştığı Sürrealist stili sergileyen ilk eserlerinden biriydi. Kayıp Jokey, 1925'te tanıttığı ve bu sanat formunu sergileyen bir başka eserd. 1927'de Magritte, Brüksel'deki Galerie la Centauri'de gerçekleşen ilk sergisini açtı. Hayatının bu döneminde, her gün geniş bir gösteri için yapılmış bir sanat eseri ve sergi ziyaretçilerinin görmesi için benzersiz stiller üretti. Ancak eleştirmenler sergiyi suistimal ettiler ve Magritte başarısızlıktan bunalıma girerek Paris'e taşındı. Paris'e taşındıktan sonra Sürrealizmin kurucusu Andre Breton ile arkadaş oldu.

İkinci Dünya Savaşı'nda Belçika'nın Alman işgali sırasında, Magritte Brüksel'de kaldı. Bu da sanatçı Andre Breton ile uzaklaşmalarına neden oldu. Magritte'in başarı ve şöhretine kavuştuğu dönemlerde patlak veren İkinci Dünya

Savaşı, hayatını yeniden şekillendirecekti. Kendi özgün stilini geliştirdiği bu dönemde savaşın kasvetine yıkıcı bir yanıt olarak daha parlak, izlenimci bir anlayışa yöneldi. "Sürrealizmin, her şeyin sorgulanabilmesi için teşvik etmeyi umduğu kaos ve panik duygusu, bu aptal Naziler tarafından çok daha başarılı bir şekilde elde edildi...

Yaygın karamsarlığa karşı, şimdi bir neşe ve zevk arayışı." sözleri de bizzat Magritte'in ağzından çıkmıştır.

Ressamın ünlü pipo resmi, Magritte'in altına 'Bu bir pipo değil.' yazdığı bir pipoyu göstermektedir. Ünlü tablo hakkında soru sorulduğunda Magritte, "Bu sadece bir temsil, değil mi? Yani resmime 'Bu bir pipodur' yazsaydım yalan söylemiş olurdu!" der. Görüntülerin ihaneti, Sürrealizm akımının en etkili başyapıtlarından biri olarak kabul edilir. Kendisi de resimleri üzerine şu cümleyi kurmuştur: 'Resmim, hiçbir şeyi gizlemeyen görünür imgelerdir; gizem uyandırıyorlar ve gerçekten de biri benim resimlerimden birini gördüğünde, kendine şu basit soruyu soruyor: 'Bu ne anlama geliyor?'

Hiçbir şey ifade etmiyor, çünkü gizem hiçbir şey ifade etmez, bilinemez.”

Bazı Fransız Sürrealist sanatçılar gösterişli hayatlar sürerken, Magritte resimlerini sık sık dolduran melon şapkalı adamları sembolize ettiği gibi orta sınıf bir varoluşun sessiz anonimliğini tercih etti. Magritte’in resimlerinde sıklıkla görülen melon şapkalı adamlar yıllar sonra kendi portreleri olarak yorumlandı. Adamın Oğlu; palto-lu ve melon şapkalı, yüzü büyük ölçüde yeşil elmanın altında kalan Magritte’nin öz portresidir. Ancak elmanın kenarından bakan kişi gözleri görülebilir. Adamın Oğlu

adlı tablosu, ressamın en ünlü tablolarından biri olmasının yanı sıra popüler kültürde defalarca yer almış ikonik bir Sürrealizm eseridir.

Magritte, 15 Ağustos 1967’de pankreas kanserinden vefat etti ve Brüksel’deki Schaarbeek Mezarlığı’na gömüldü. Magritte’in çalışmalarına olan ilgi 1960’larda arttı ve resimleri pop, minimalist ve kavramsal sanata ilham kaynağı oldu. 2009’da Brüksel’de şanına yaraşır bir müze ile onurlandırıldı.

Tuğba Barlak

SANATIN GİZİ

ŞEVİN ŞEYMA YAVUZ

Duyguların hünerle yoğrulduğu, zanaattan öte bir olgudur sanat ve sanat yapabilmek. Çoğu zaman yeteneklerimizin ayırında olarak başladığımız sanatsal iç, bazen hiç farkında olmadan yeri gelince yazarak yeri gelince resmederek oluşturur kendini. Hayatın karması, olağanca telaşın içinde bir an olsun durup dinlenme isteği bende icra etmeye çabaladığım sanatın başlangıcı oldu.

Meselenin görmekte saklı olduğu aşık r. Gün içerisinde farkına dahi varamadığımız olaylar bütünü, bizi yalnızca bakmakla meşgul eder. Zamanın hızına yetişemeyiz.

Böyle anlarda kendi çapında zamanı durdurma kabiliyetinde gizlidir sanat;

Y n-Yang'ı fark etmekte saklıdır

Bizi diplerine çeken hususların aslında bizi yükseltmeye fazlasıyla yatkın ortamlar hazırladığını keza yükselirken duygularımızın bizi nasıl da geriye çekebileceğini görebilmekte...

Çizgiyi görebilmekte saklıdır sanat, çizgide kalabilmekte.

Bardağın üstünden bakınca esasen dolu ya da boş olmasının ne kadar da  onemsiz olduğunda, boşla dolu arasındaki hududun denge ölçütünde saklıdır sanat. Çünkü ancak o vakit bir adım geri çekilip hayatın akışına kapılmadan sanat yapabiliriz.

Bendeki temel etkisi değişimdir sanatın. Sanatla uğraşırken misal olarak yazıyorken misal olarak yaşıyorken... Ertesinde aynı kişi olmayacağım hissi beni biraz  rk t r fakat tüm eksikliklerim ve tüm yeteneklerimle sanata koşmak için körüklüyor beni bu korku. Yazarım çünkü aksi bastırmak olur korkularımı.

Sanat budur, bendeki yansımayı açığa çıkarır.

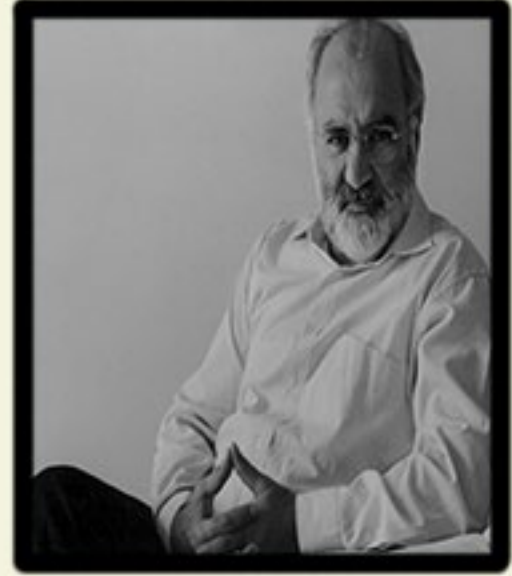
Açığa çıkarır çünkü bizler doğurmak isteriz, doğduğumuz gibi. I imizde sözcükler vardır, zorlanırız biz. Lakin bağırmamız gerekir. Çünkü sözcükler, dilden dile dolaşsınlar diye türetilmiştir. Çünkü sözcükler örter üstünü yalnızlığın. Bundandır ki sanatın ömrü uzundur sanat yapandan. Sanatın  mr  kalemlerimizde can bulur, sanatın ömrü bir küçük haykırış kadar. Ben susmadığım kadar yaratırım sanatı, bizler sustuğumuz ölçütte tabidir bize sanat.

FERİDUN

1

KENDİNİZİ KISACA TANITABİLİR MİSİNİZ ?

SORULAN BİR SORUDA KENDİNİ ANLATABİLMEK, BİR YANITIN İÇİNE YAZIDAKİ ÖMBÜNÜZÜ SİĞDIRABİLMEK ZORDUR. ÖTESİ, BU TÜR TANITIMLARIN DA YAVAN GELECEĞİNİ DÜŞÜNÜRÜM. ŞURADA DOĞDUM ŞUNLARI YAŞAYIP ETTİM DEMEK ARTIK YERSİZ KALİYOR. ZİRA SOSYAL MEDYA, DİJİTAL ORTAM YETERİNCE TANITIM BİLGİLERİYLE ÇEVİRİLİ. GENE DE SİZE ŞUNU SÖYLEMEK İSTERİM; BİRAZ ÖNCE İMLEDİĞİM GİBİ YAZIDA BİR ÖMÜR BELKİ DE BENİ TANIMLAYABİLECEK BİR İFADE. O NEDENLE YAZDIKLARIM, YAYIMLADIĞIM KİTAPLAR BİRAZ DA BENİ TANIMLAR. ÖZELLİKLE ŞİMDİLERDE YAYIMLANAN 'GENÇ MESLEKTAŞIMA MEKTUPLAR' ADLI DENEME KİTABIM BİRAZ DA ÖZYAŞAMSAL NİTELİKTE DENEMELERİ İÇERİYOR. SANIRIM ORADA BU ÖYKÜNÜN SIRLI YANLARINI GÖREBİLİR OKUR.

2

BİR RÖPORTAJINIZDA KÜÇÜK YAŞLARDAN BERİ RESME VE EDEBİYATA İLGİLİ OLDUĞUNUZU BELİRTMİŞSİNİZ PEKİ SİZİ BİR YAZAR, ELEŞTİRMEN OLMAYA İTEN OLAY NEDİR ?

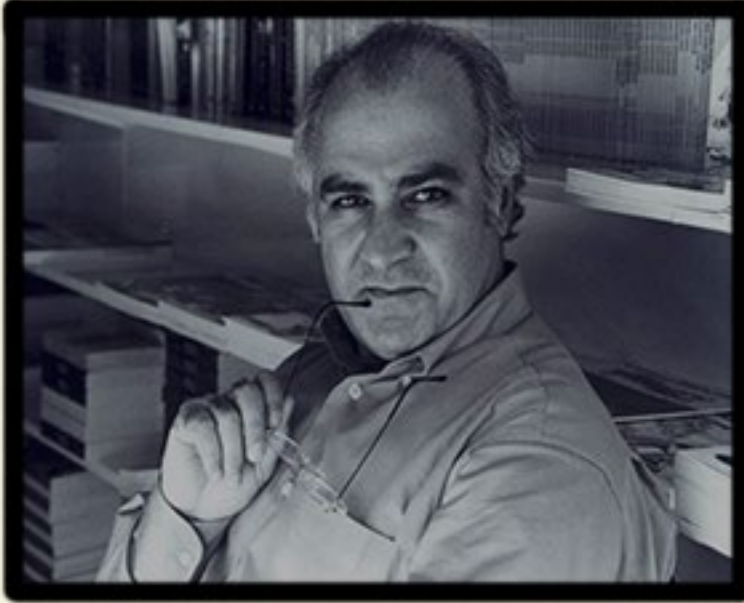
HER İNSAN YAŞADIĞI KOŞULLARIN İVME-SİYLE BİÇİM ALIR. DEYİM YERİNDEYSE ORANIN ENERJİSİ SİZE ÖZSUYU VERİR. DUYARLILIĞINIZIN, BELLEĞİNİZİN, ESTETİK BAKIŞINIZIN İLK İŞARETLERİ ORADA BİÇİMLENİR. İLGİ, MERAK DEDİĞİMİZ ŞEY DE TÜM BUNLARIN BİLEŞKESİYLE VAR OLANDIR. O NEDENLE ERKEN YAŞLARDA OKUMALAR, SİNEMA, MÜZİK VE RESİM ASIL BİÇİMLENDİRİCİ OLANLARDI. YAZMAK GÖRMEKTİR DERİM. GÖRDÜKÇE DE GÖZÜNÜZE İLİŞEN HER BİR ŞEYE BAKIŞINIZ, YORUMUNUZ KENDİ BİÇİMİNİ DE VAR EDİYOR. BUNUN İÇİN İSE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ KAÇINILMAZ. BU DA SORGULAYICI BİR BİLİNÇ OLUŞTURUYOR SİZDE. SÖZÜNÜ ETTİĞİM ELEŞTİREL DÜŞÜNCENİN İNSANI GELİŞTİREN BİR YANI VAR. Kİ FELSEFİ METİNLER OKUMAYA YÖNELDİĞİMDE BU BİLİNÇ AYDINLIĞIYLA DONANDIĞIMI SÖYLEYEBİLİRİM.

3

İyi bir yazar olmak için illa şu yaşlarda başlansa iyi olur veya illa küçük yaşlarda başlanması gerek der misiniz?

İlle de yazar/sanatçı olacağım diye yola çıkamazsınız. Ama bütün bunlara yolunuz uğramışsa, bir süre sonra eğilimleriniz/yönelimleriniz sizi çağırır. Bunun erken yaşlarda başlaması erken yol almanızı sağlar, birikiminizi geliştirir.

Dediğim gibi ; ilgi ve merak ötesi ise o yolda çalışmak. Bir de sevmek demeliyim. Yaptığınız uğraşı sevmek sizi başarılı kılar.

4

İyi bir yazar olmak için ...lar yapılırsa iyi olur dersiniz bunlar ne olur?

Çalışmak, sabır, merak, özdisiplin... İmlediğim gibi meraklı olmak, kendini donatmak... Bu da bilimden felsefeye, sinemadan müziğe dönük yolculuklara çıkarır sizi. Yani farklı alanlardan beslenmek kaçınılmaz.

5

İLHAM KAYNAKLARINIZ NELERDİR?

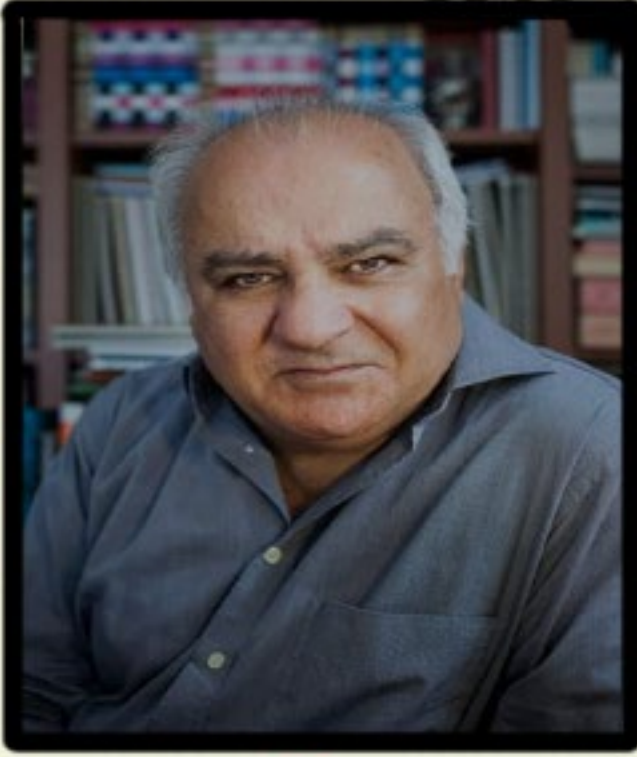
Yaşadığım hayat, doğa ve elbette ilgi duyduğum sanat disiplinleri ; sanat tarihi, arkeoloji...

Bilim; özellikle matematik, fizik, doğa bilimleri...

Elbette yolculuklar demeliyim. İnsan giderek görür, anlar, zihnine kaydeder her bir şeyi. Zihninizin kalıplarını da kırarsınız böylece. Her adımda yeni bir şeyle karşılaşmak, öğrenmek yolculuğudur bu.

Kendini vermekten söz edebilirim. Bu da esin verendir aynı zamanda. Öyle ki, o daniş sizi yaratıcı kılabilir. Bunun yolunu yordamını bilmek ise sürekli beslenmekTİR...

A NDAÇ

6

İNSAN KENDİNİ BİR ODAYA KAPATIP BÜTÜN GÜN YAZARSA, DÜNYA İLE İLETİŞİM HALİNDE OLMAZ İSE SİZCE İYİ YAZILAR ÇIKAR MI ORTAYA ?

EN AZINDAN KENDİSİYLE İLETİŞİM HALİNDEDİR. KENDİNİ GÖREMİYEN BAŞKA ŞEYLERİ HİÇ GÖREMEZ, BİLEMEZ.

YAZMAYI BAZEN BİR AYIN YAPMAYA BENZETSEM DE, YAŞADIĞINIZ FANUSTAN ÇIKARAK KENDİNİZİ DONATMANIZ KAÇINILMAZ GİBİ GELİR BANA. YAZAN KİŞİ YAZARAK DÖNÜŞEN KİŞİDİR. NEREDE OLURSANIZ OLUN, NASIL YAŞARSANIZ YAŞAYIN KANDİLİNİZİN IŞIĞINI ATEŞLEYECEK ŞEY KENDİ ÖZÜNÜZDE, YAŞADIĞINIZ HAYATTA VE DOĞADADIR.

7

SİZİ EN ÇOK ETKİLEYEN FİLM, KİTAP VE ŞARKI VAR MIDIR, NELERDİR ?

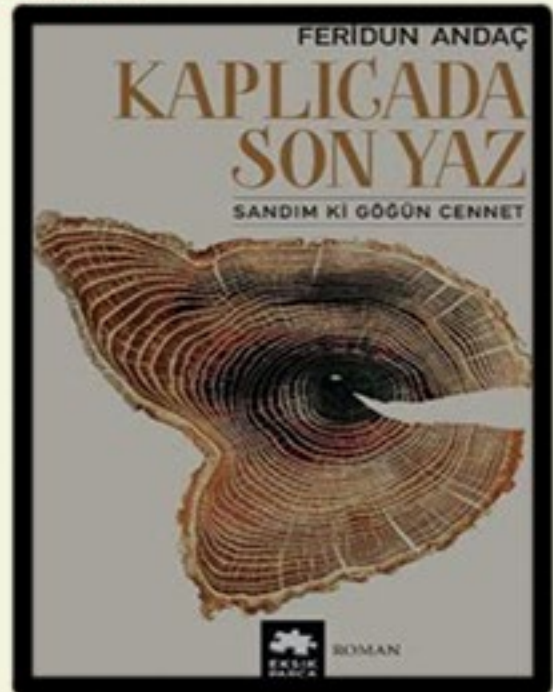
BUNLAR ZAMANA GÖRE DEĞİŞKENLİK GÖSTERSE DE, İZ BIRAKAN BİRÇOK FİLM VE KİTAPTAN, MÜZİKTEN SÖZ EDEBİLİRİM.

SİNEMA BENİM İÇİN YALNIZCA ESİN KAYNAĞI DEĞİL, AYNI ZAMANDA ÖĞRETİCİ/YOL YÖN GÖSTERİCİ OLMUŞTUR HER DAİM. 'CENNET SİNEMASI' UNUTAMADIĞIM FİMLERDENDİR.

AMA BUNLAR ONLARCADIR... HER HAFTA BİRKAÇ FİLM İZLEDİĞİM DÜŞÜNÜLÜRSE. YÖNETMEN SİNEMASI HEP ÖNCELİĞİM OLMUŞTUR.

MÜZİKTE DE ÖYLE. POPÜLER OLANDAN HEP UZAK DURDUĞUMU SÖLEYEBİLİRİM. AMA İYİ OLANA BAKIŞIM/DUYUMUM AÇIKTIR. BESTECİLERİM VARDIR; BACH, ÇAYKOVSKI, ARAM HAÇATURYAN, LUIGI BOCCHERİNİ, GABRIEL FAURÉ GİBİ...

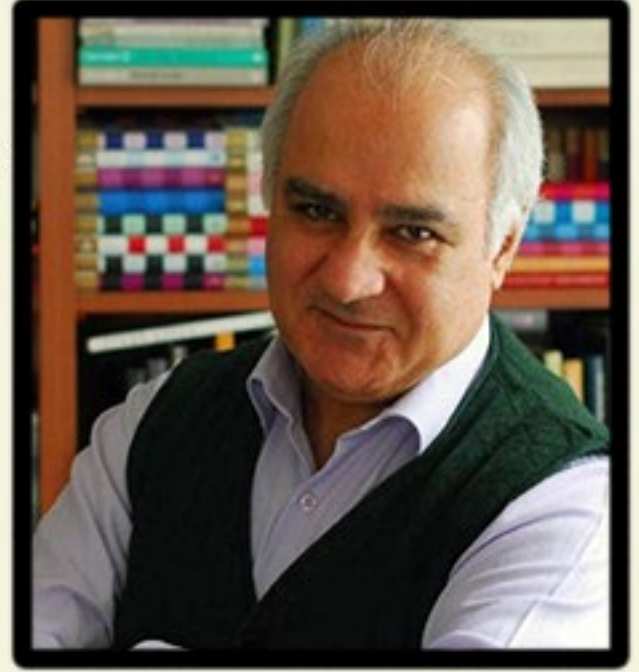
ZAMAN ZAMAN YEREL VE ETNİK MÜZİKLERE, KLASİK CAZA AÇIKTIR GÖNLÜM.

8

SANATÇI YÖNÜMÜZÜ NASIL KEŞİF EDERİZ, SİZ NASIL ETTİNİZ ?

BU BİR KEŞİF DEĞİL, OLUŞTUR. ADIM ADIM OLUŞURSUNUZ. YANI KENDİNİZİ İNŞA EDERSİNİZ. OKUYARAK, İZLEYEREK, DİNLEYEREK, GÖREREK... YAKIN DOSTLUKLAR ARASINDA KÖPRÜLER KURARAK. YANI SİZE AYNA TUTACAK ŞEYLER GEREKİR. ORADA KENDİNİZİ GÖRMEK, ANLAMAK, BUNA DOĞRU YÜRÜMEK. BUNU BAZEN SİZ FARK ETMEDEN GÖRÜP KEŞFEDENLER OLABİLİR.

9

SANAT YOLUNA GÖNÜL KOYMUŞ FAKAT UMUDUNU KAYBETMİŞ GENÇLERE DEMEK İSTEDİĞİNİZ BİR ŞEY VAR MIDIR ?

EĞER GÖNÜL KOYDUYSANIZ İNANCINIZI PEKİŞTİREN ŞEYLER YAPIN. SİZE GEREKSİZ GELENLERDEN VAZGEÇİN, ARINMA YOLUNU SEÇİN. SEVDİĞİNİZ ŞEYİ YAPIN, ISRARLA BUNUN ÜZERİNE GİDİP, ÖĞRENİN, YILMAYIN, ÇABA GÖSTERİN. KENDİNİZE MODEL SEÇİN BU YÖNDE BAŞARILI OLAN KİŞİLERDEN...

10

OKUMADAN YAZAR OLUNABİLİR Mİ, İLLA İYİ BİR OKUR OLMAK MI GEREK YAZAR OLMAK İÇİN ?

OKUNMADAN YAZAR DEĞİL, HİÇBİR ŞEY OLUNAMAZ. OKUMANIN KAPILARINDAN GEÇMEYEN, OKUYARAK KENDİNİ DONATAMAYAN BİRİ DÜNYAYA/İNSANA DAİR NE ANLATABİLİR Kİ! OKUMAK GÖRMEK DEMEKTİR, ANLAMAKTIR AYNI ZAMANDA.

IŞIK DOĞAN

ÇAĞLA YAPAR

Bu sayımızda genç yaştaki yeteneği ile önümüzdeki yıllarda adını sıkça duyacağımız sevgili Çağla Yapar ile sanat yolculuğunun ilk adımını attığı günlerden O Ses Türkiye anılarına , sanatının emaresinden gelecek planlarına dair harika bir röportaj gerçekleştirdik. Keyifli okumalar...

İlk olarak kendini kısaca okuyucularımıza tanıtmamızı rica edeceğiz.

23 Ocak 2002 doğumluyum. Denizli’de doğup büyüdüm. Şuanda İstanbul’da yaşıyorum. Bahçeşehir Üniversitesi konservatuvarı sahne sanatları müzikal tiyatro bölümü birinci sınıf öğrencisiyim.

Çağla Yapar nelerden hoşlanır, temel olarak aldığı bir vizyonu var mı?

Okuduğum bölüm gereği birçok dalda eğitim alıyorum; dans tiyatro ve müzik olmak üzere. Ailemin de müzikle ilgileniyor olması neticesiyle müzik her daim bunların en başında geldi.

“Müzik ekseninde dans ve tiyatronun da baş gösterdiği bir sahnem olması benim ileride ortaya koymak istediğim önemli bir planım. Bunun ardında yine müzikal bir tiyatrodan yer alma hayalim var.”

Çocukluk hayalinle şimdiki konumunun karşılaştırmasını yapacak olursan neler söylersin? Bu tutku küçük Çağla'nın içinde hep var mıydı ?

Ben küçükken kendimi hep bir klibin içerisindeymişim gibi hayal ederdim. 7-8 yaşlarındayken müzikal tiyatroya katılma fırsatım oldu. O etkinlikte kendimi sahneye çok ait hissettim. Ben hep burada olmalıyım dedim. Müzikallik ve sahne sanatlarına olan bu tutkum orada daha çok baş gösterdi diyebilirim. Küçükken de ilgi alanlarımdan hep şuan ki işime yönelik olmasının günümüze yansıyan ibaresi hayallerimi gerçekleştirmeye adım adım gitmek olduğunu söyleyebilirim. Her şey istediğim gibi, her şey olması gerektiği gibi şuan. Ben o gün o küçük halimle ileride de bu sahnenin bir parçası olacağıma inandım, bunu istedim. İşimin geri kalanında beni izleyecek olan küçük çocuklara aynı ilhamı verebilecek olmak, onların

ruhlarına kendi sahnemle dokunmak ve onları büyülemek hayali beni besleyen ve motive eden büyük bir isteğim.

Elbette içindeki bu yeteneği görmek, insanlar tarafından fark edilmek çok önemli bir detaydır ama biz senin hayatına yansıyan kısmı için ben bu meslekle hayatımı şekillendirmek istiyorum, yeteneğimin açtığı kapılar, yarattığı fırsatlar benim işim olmalı dediğin bir dönüm noktası var mı onu merak ediyoruz...

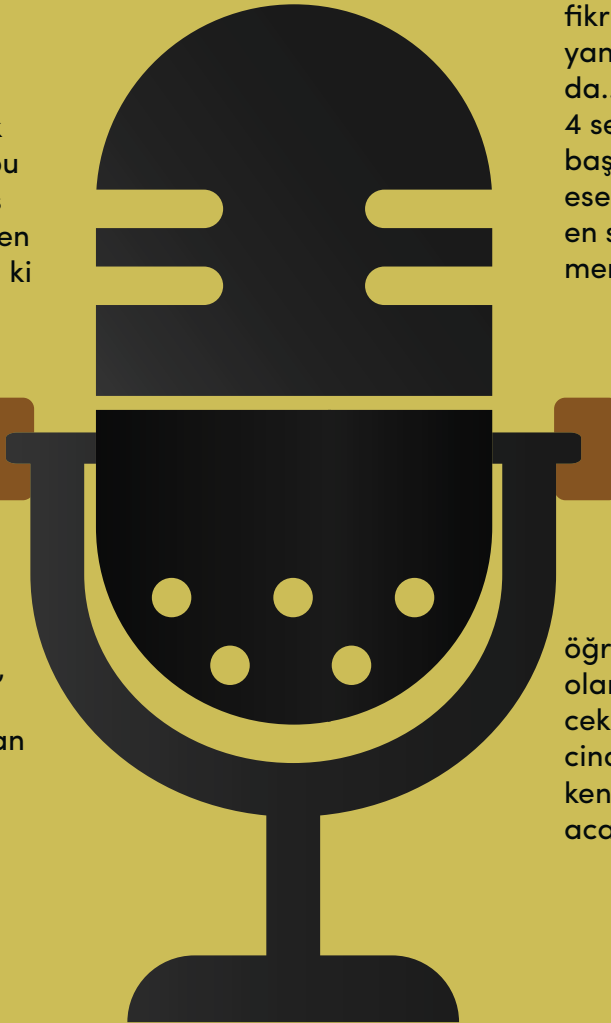
Benim kendi içimde yaşadığım yegane dönüm noktalarından diyebiliriz çünkü şu var ki ben kendini çok fazla belli eden, sesiyle ön plana çıkma hevesinde

olmayan insanken o ses çocuklar beni oldukça açmış oldu. O sahne tozunu yutmak, o platformu deneyimlemek benim için çok önemliydi. Pedagoglar eşliğinde giden, samimi insanların olduğu hep enerjimizi yüksek tutan bir ekiple çalışmış olduğumuz çok sağlıklı bir süreçti, onlar teşekkür ediyorum.

İlk çaldığın enstrüman neydi? Hangi enstrümanı sesine daha çok yakıştırıyorsun?

7 yaşında piyano çalmaya başladım 3 sene gibi bir süre sonra kendiliğinden bıraktım, bu süreçte ailemden herhangi bir baskı görmemiş olmak bana çok iyi geldi çünkü bir şeye maruz bırakıldığı zaman insanın yaptığı işi gerçekten özümseyecek ve içinden gelerek devam ettiremeyeceği fikrindeyim. Odamda olan piyano yıllarca durdu bir kenarda...Uzun bir aradan sonra, 4 sene önce piyanoya tekrar başladım. Normalde klasik eser çalışıyordum ama ilerleyen süreçte bunu şarkı söylememle birleştirebileceğimi düşündüm ve klâsik eserleri bir kenara bırakıp tamamen ona yöneldim. Bu fikre yoğunlaşmış olmam benim için piyanoyu tamamen şarkı söylememe yardımcı bir enstrüman haline getirdi. Kendi kendime

öğrendiğim bir enstrüman olan ukuleleden de bahsedecek olursam; pandemi sürecinde eve kapandığımız da kendime bana bir şeyler katacak yeni bir uğraş edinme

düşüncesindeyken çalmayı öğrenmeye karar verdiğim bir alet oldu.

Fikrince onları profesyonel bir şekilde çalışıyor olmak bir yetenek mi yoksa emek midir? Hangi enstrümanı çalarken daha rahatsın?

Bunun tek bir cevabı olmamalı ikisinde enstrümanı çalabilmek noktasında birbirini destekleyen ve besleyen temel unsurlar olarak görüyorum. Bu özverinin ardında ortaya kötü bir şey çıkması imkansız. Durumun rahat çalabiliyor olmak nok-

tasının bana yansıyan tarafı piyano oldu çünkü mesela ukulele çalarken duruş olarak o kadar rahat hissetmiyorum, gitar çalmamanın da nedeni budur. Piyano her manada bana rahat ve iyi hissettiriyor.

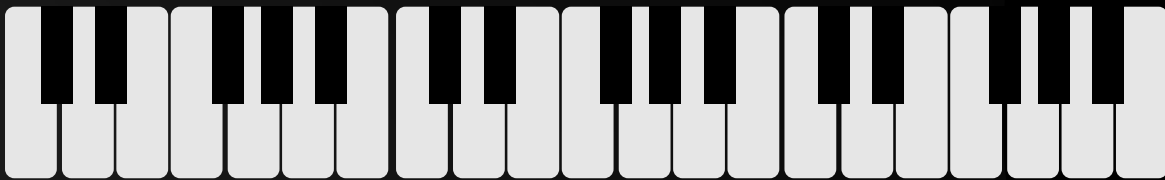
Hikayesiyle sana ilham olmuş bir sanatçı var mı?

“Aslında bu konuda ailem daha çok ön planda benim için ama hepimizin bildiği bir isim verecek olursam bu kişiler Sertap Erener ve Fatma Turgut olurdu.”

Hikayesile demekten ziyade yaptıkları işlerin kalitesi ve enerjisi küçüklükten beri de dinliyor oluşum bana onları iyi bir rol model örneği veriyor diyebilirim.

Bizim içerik başlıklarımızdan olan kıymetli bir köşemiz var...Sanatın Emaresi burada kendini sanatla ifade etmeyi seçmiş kişilerin yaşadığı engellerden, karşılaştığı yargılardan söz ediyoruz. Senin emaren nedir? Bu yolun dikenli yerlerini nasıl atlattın?

İnsanlar çok acımasız. Ben sonuç itibariyle insanlara bir çalışma sunuyorum. Bunu eleştirmek var, hakaret boyutuna getirmek var. Bunlar çok farklı şeyler. Eleştiriye her zaman açığım. Ama bunun hakaret boyutu, bu kin ve nefret kime anlam veremiyorum. Maalesef ki bu bir gerçek. Hep var... Yaşanıyor. Bunun önüne geçebilecek miyiz bilmiyorum. Çokça karşılaştığım bir durum olmakla birlikte mesela canlı yayında denk geldiğim daha

az tanınan sanatçılara dair olan heves kırıcı tutumu örnek verebilirim. Bu duruma maruz kalmayan,bunu anlamıyor. Maalesef ki empati yapmıyoruz. Kişi kötü bir yorum yapıp gidiyor. Oysa durumun sanallığı, o kişiye erişebilmiş olması karşı tarafta yarattığı psikolojik zarar önemsenmiyor. Kim bilir çok yetenekli olan kaç insan bu etkenlerden yitip gidiyor. Ben bu durumu içselleştirmiş, kabullenmişken, yargılara kulaklarımı kapatmışken önüme düşen bir engel olmadı. İzin vermedim.

Müzik sektörüne başladığın ilk zamanlar senin için çok kıymetlidir. Sonuçta sesinle birçok insanın ruhuna dokunmak söz konusu... Sanatın senin için mânâsı notaların ve ezgilerin nüktesi olması hayatında çokça yer edinmişken bizimle en heyecanlandığın anını paylaşır mısın?

Bu sorunun cevabı O Ses Türkiye olabilir ama sizinle şunu da paylaşmak istiyorum. Bundan üç dört sene önce önce grubumla beraber Denizli Belediyesi Konservatuvarı bünyesinde açık hava konserleri verdik. Her ne kadar daha önce sahne alsam da o gün ilk defa Çağla Yapar konseri veriliyordu. Oldukça hazırlıklı bir program olması beni çok heyecanladırılmıştı. Sahneye atacağım ilk adımın öncesindeki hislerim benim için unutulmazdı. Bunun ardında heyecan benim yaptığım işin büyük bir hissel parçası çünkü

işimi çok seviyor, mutlulukla icra ediyorum ve beraberinde beni saran o tatlı telaş ve heyecan bende her daim taze kalır.

Günümüz sorunlarından birisi olan toplum baskısı, aile yadigarıması çok fazla söz konusu. Bu durum hakkında sen neler söylemek istersin?

Ben bu konuda oldukça şanslıyım, ailem her daim yanımda oldular. En basitinden konservatuvar okumak istemiş ama buna fırsatı olmayan babam için benim

bu bölümü okuyor olmam çok önemliydi ve bu süreçte beni yönlendirip destekleyen birisi oldu. Bu konuda aynı teşviği ve desteği görememiş insanlar için söyleyecek çok şey var tabii ama ben bu noktada iki taraflı düşünebiliyorum aile için durum çoğu zaman sanatın maddiyat getiremeyeceği yönündeyken, bu hayali içinde taşıyan insanlarda hayal kırıklığı olarak dönüyor. Ailelerin insanın sevdiği işi yaparsa onun bi şekilde paraya dönüşebileceğini, bu konuda engelleyici değil de, yol ve fırsat açıcı olmaları

gerektiği özbilincini kazan-
malarını sağlayarak umarım
bu kısır döngüyü kırarız.
Bunun dışında bu umutsu-
zluğu yaşıyan insanların
planlarına ekilen yurtdışına
gitme fikrine dikkat çekmek
istiyorum,

bu ülkede sanat yapılır
mı? Evet yapılır. Ned-
en yapılmasın ben
mesela eğitim söz
konusu olmadığı müd-
detçe her daim ülkem-
de kalma, kendi in-
sanıma mesleğimi icra
etme isteği ve moti-
vasyonundayım.

Oysa bunun birçok yanı için
ülkemiz kapsamında kilit-
li bir kapı olması, gençlerin
yurtdışında anahtarı ara-
ması büyük bir sorun. Ben
küçük çocuklara ilham, moti-
vasyon ve destekçi bir hayal
olma noktasında her daim
o ulaşılabilir anahtar olmak
için işimi sürdürme gayreti
göstereceğim.

Arda İdrisoğlu

DÜZGÜN HALİSÇELİK İLE İMGESEL YANSIMALAR SERGİSİ

ARTİSTİK RÖPORTAJ :: NEHİR GÜNEŞ :: DÜZGÜN HALİSÇELİK
ARTİSTİK RÖPORTAJ :: NEHİR GÜNEŞ :: DÜZGÜN HALİSÇELİK
ARTİSTİK RÖPORTAJ :: NEHİR GÜNEŞ :: DÜZGÜN HALİSÇELİK

R

essam Düzgün Halisçelik ile çok keyifli ve bilgilendirici bir röportaj gerçekleştirdik.

Öncelikle hoşgeldiniz, Artistic Dergi okuyucularına biraz kendinizden bahseder misiniz?

Tabii ki, 1959 yılında Tunceli’de doğdum. İlk, orta ve Lise eğitimimi Tunceli’de tamamladım. Daha sonra 1980 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü’nü bitirdim ve resim öğretmenliği yapmaya başladım. 1988’den itibaren çalışmalarına, sanata olan ilgimi ve eğitimimi geliştirmek için Fransa’da devam ettim ve Paris ve Montereau’de karma sergilerim oldu. İmgesel yansımalar da benim bu-
radaki ikinci kişisel sergim, ilki Bakırköy Yunus Emre Kültür ve Sanat Merkezindeydi.

Okuyucularımıza sanat yolculuğunuzun nasıl başladığını anlatabilir misiniz?

Biz yazları köye gider oyunlar oynardık, otlardan sepetler yapar, dokurduk. Orada keçi ve koyun yünlerinden ip yapılırdı ve halı-kilim dokunurdu. Biz o zamanlar daha kâğıt- kalemle tanışmadığımız için toprağa dalarla resimler çizer, çamurdan heykeller yapardık.

“Yani o şartlarda bile hayatınızdan sanat eksik olmamış”

Evet o şartlarda doğaya olan o tutkumuzu, gördüğümüz o manzarayı yansıttık. Ve doğada gördüklerimiz bize hep bir heyecan veriyordu. Biz de elimize geçenlerle onlara öykünerek bir şeyler yapmaya çalışırdık.

Bu sergiyi açmaktaki ilham kaynağınız ve motivasyonunuz nedir?

Motivasyon her zaman var. Biliyoruz ki sergi açmak gerçekten zor ve maliyetli bir şey. Çalışacaksınız. Çok çalışacaksınız. Bazen uykusuz kalacaksınız ama tamam bunu yaptım, başardım, dediğiniz zaman o uykusuzluğunuz uçup gidecek. Ve neticede bir ressam eserlerinin toplumla paylaşılmasını da ister. Atölyede veya depoda saklayarak onları bir köşede tutmak anlamsız. Bir süre sonra yaptıklarınızın sanat severlerle paylaşılmasını istersiniz.

Şahsım için söyleyeyim, bir tabloya başlayıp o tablodan tat aldığım zaman o tablonun

içindeyim ve sanki yeniden bir şeyler keşfediyormuşum gibi geliyor bana. Farklı bir şeye tutunuyorum ve sürüklenip gidiyorum.

Bazen tabii karamsarlıklar da oluyor. Yaptığınız işi beğenmeyip bozuyorsunuz. Yaptım ama toplumda bir karşılığı var mı diye kendi kendinize soruyorsunuz.

“Hiçbir sanatçı kendi eserini beğenmez derler.”

Evet ben de öyleyim hiçbir eser benim için tam olarak bitmiş değil. Tamam bu kadarı yeterli dokunursam bozarım diyorsunuz. Verniklemeye de korkuyorum çünkü ya bir dokunuş daha yaparsam diyorum. Her yaptığımızdan sonrakinin daha iyi olması beklentisi var bizde.

“Sanatçıların her eseri kendi çocuğu gibidir, ayırt edilemez.” Sizce bu doğru mu?

Aynen öyle. Bir tanesi satılıp gittiği zaman içinizden bir parça kopmuş gibi oluyor. Hele ki bazı tablolarla bir

bağ oluşturunuz ki onları satmak bile istemezsiniz. Sattığınızda da o sizin hep aklınızda çünkü eserlerinizle bütünleşmiş oluyorsunuz.

Sanatçı olmanın zorlukları nelerdir?

Bu işler gerçekten çok sabır, uğraş ve emek ister. Ve tabii ki maddi zorlukları oluyor, ekonomik olarak bunları karşılayabilmeniz gerekiyor. Malzemeler de artık çok pahalı. Bir ressamın ayrıca bir işi, geliri varsa daha kolay ancak kendini sadece bu işe profesyonel olarak adanmak ve geçinmek çok zor olabiliyor. Tabii iyi bir çevreniz ve sponsorlarınız varsa orası ayrı. Aynı zamanda sergi düzenlemek arkasında oldukça fazla prosedür gerektiren işlemler. Ve aileniz varsa da bazen onlara yeterince zaman ayıramıyorsunuz. Fakat insan sevdiği sürece çok keyifli ve güzel bir alan. **Tarzınızı nasıl tanımlıyorsunuz? Hangi akımlardan etkileniyorsunuz?**

İlk olarak klasik, realist resim anlayışından empresyonist tarza, oradan ekspresyonist tarza doğru geçiş yaptım. Çalışa çalışa kendinize bir yol buluyorsunuz. Aslında bir tabloya bakarken tat alabiliyorsak, kendimizce bir anlam çıkarabiliyorsak yeterlidir. Tablodan çıkardığımız anlamlar da kişiden kişiye fazlasıyla değişir tabii ki. Nasıl bir şairin şiirini okurken

herkes farklı yorumlarsa bu da aynı şekilde.

Bir resminizin pandemiden etkilendiğini gördüm. Pandemi süreci hakkındaki düşünceleriniz neler?

Bir ressam her zaman yaşadığı toplumu ve coğrafyayı içinde barındırır. Bunlardan etkilenmemek mümkün değil. Günümüz şartlarında yaşadığımız bu pandemiden, dolayısıyla ölen insanlardan etkileniyorsunuz. Daha önceki yüzyıllarda da

yaşandı bunlar ama bugün yaşadığımız çok acı, bütün dünyanın çok büyük kayıpları oldu. O nedenle toplumun yaşadığı bu duyguları işliyorum ve işlemek de görevim. Buna bir sanatçı tepkisinin olması gerekiyor.

Sanat son zamanlarda teknolojinin ilerlemesiyle birlikte dijitale yöneldi. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Teknoloji tabii sanat dahi her türlü alana dahil oluyor, ki bu da çok güzel ama te-

knolojinin nasıl kullanıldığına da bağlı. Dijital olarak resim yapabilmek de hem zaman olarak hem de maddi açıdan hayatımızı kolaylaştıran şeyler. Ama bu resmin değerini asla düşürmez. Resim her zaman kendi değerini korur. Bir zamanlar fotoğraf çıktığında da resme gerek kalmadığı söylenmişti. Eskiden maddi açıdan güçlü insanlar kendi portrelerini yaptırabilirken artık maddi ayrım çok daha az. Ancak resimle fotoğrafçılık ayrı sanatlar tabii ki. Bir sanatçı resim yaptığı zaman kendinden bir yorum katar. Işıkla, renklerle, duyguyla...

”Fotoğrafı gözünle görmeye resmi de kalbinle görmeye benzetiyorum ben biraz.”

Tabii ki, tabii ki. Resimde çok ayrıntıya girmesiniz bile o güzelliği o hissi yaşatabiliyorsunuz.

Gençlere verebileceğiniz tavsiyeler var mı?

Sanat çok değerli. Gelecekte de iyi sanatçılara ihtiyacımız var. Hayatınızda mutlaka hobi olarak da olsa ilgileneceğiniz bir alan yaratın. Enerjinizi bu şekilde değerlendirin. Bunun dışında sanatla ilgili bir meslek seçmek isteyenler, asla karamsarlığa kapılmayın. Yapılan her çizim değerlidir. Onu asla yırtıp atmayın. Ortaya çıkardığınız ürünler üst üste konulunca bir gün gerçek değerini bulur ve ilerde sizi iyi bir noktaya taşır.

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Bir ülkede sanata ne kadar değer verilirse ne kadar müze ve sergi olursa o ülke o kadar kalkınmış olur. Bu nedenle bir yere gittiğinizde nerelerde müzeler var araştırın, gezin, merak edin. Bunlar gerçekten çok önemli.

Zamanınızı ayırdığınız için çok teşekkür ederim

FIRTINADAN KAÇAN ÇOCUKLAR

KONSTANTİN YEGOROVİCH MAKOVSKY

Rus ressam Konstantin Yegorovich Makovsky 1839 – 1915 Rusya’sında yaşamış olup ardında birçok müzede sergilenen eserler bırakmıştır. Hayatı boyunca çokça seyahat eden Makovsky; Saratov, Tver, Tambov gibi Rusya’nın birçok eyaletlerinde karşılaştığı insanları ve çocukları resmetmeyi severdi. İnceleme konusu olan ‘Fırtınadan Kaçan Çocuklar’ eserini Makovsky işte bu seyahatlerinden birinde tasarlama başlamış ama eserini Sankt- Petersburg’da bitirmiştir.

Resimde çıplak ayaklı bir kız çocuğu, yaklaşan fırtınadan sırtına aldığı ve kendisi gibi çıplak ayaklı küçük erkek kardeşiyle birlikte yaklaşan fırtınadan kaçmaya çalıştığı görülmektedir. Kız çocuğunun üzerindeki kıyafetler belli ki kendisini fırtına ve yağmurdan koruyamayacak. Önlüğüne topladığı mantarlar, çocukların belki de köylerinin yakınındaki ormandan toplanmıştır. Bu çocukların yaklaşan sağanak yağıştan önce eve varıp varamayacaklarını sanatseverler merak ediyor. Tabloya bakarken ister istemez Rus masallarında sık sık karşılaştığımız Alyonushka ve Ivanushka kardeşleri akla gelmektedir. Çocuklar fırtına başlamadan eve ulaşmaya çalışıyorlar. Tabloya baktığımızda sanki bir sonraki an fırtına başlayacakmış gibi bir hisse kapılıyoruz. Gökyüzü bulutlu, fiziksel olarak havanın ne kadar ağır, boğucu olduğunu hissedebilirsiniz. Esen rüzgâr upuzun otları sallamakta, kız çocuğunun başörtüsünün altından dökülen saçlarını karıştırıyor ve görünüşe göre çocukları arkadan da ittiriyor. Pek de güvenli olmayan köprü, belli ki çocukların sıkça geçtiği yolun bir parçasıdır.

Bu eserin çok ilginç de bir hikayesi var.

Makovsky, bu kız çocuğuyla Tambov eyaletinde tanıştı. Bir şövalye üzerinde doğayı resmeden ressamın etrafında toplanan köylü çocukların arasından bir kız çocuğu sorularıyla adeta ressamı bunalıtmıştı. Ressam, kız çocuğunun soruları karşısında dayanamayıp kızın resmini resmetmeyi teklif etti. Küçük kız bu teklifi kabul etti, fakat ertesi gün toplanan çocuklar arasında kız yoktu.

Kızın erkek kardeşi, önceki gün ablasıyla ormana mantar toplamaya gittiğini, geri dönüşte fırtınaya yakalandığını ve ablasının hastalandığını söyledi.

Ressam, tablosunu Sankt-Petersburg’a geri döndüğünde tamamlamış, zaman zaman resmettiği küçük kızı hatırlarken ona resmi göstermiş olsaydı acaba çocuğun tepkisi ne olurdu diye de merak ediyormuş. Bu olaydan esinlenerek resmettiği Makovsky’nin Fırtınadan Kaçan Çocuklar tablosu şu anda Moskova’nın büyük müzelerinden biri olan Tretyakovky Galerisi’nde sergilenmektedir.

Psikolog, Psikoterapist,
Masal, Oyun ve Sanat terapisi uygulayıcısı

Odyoloji Uzmanı

Elmira İSKENDEROVA BAŞ

Tiyatro ve William Shakespeare:

Tiyatro denilince akla ilk gelen isimlerden olan William Shakespeare'in hayatına bir göz atacağız. William Shakespeare, 23 Nisan 1564'te Stratford-Upon-Avon'da doğdu. Onun hakkında bilinenler sadece resmi evraklar ve döneminde yaşayan insanların onun hakkında yazdıklarından ibaretti.

Shakespeare doğduğunda ailesi iki çocuğu kaybetmişti. O doğduktan sonra 5 kardeşi dünyaya geldi. Ne yazık ki kız kardeşi 8 yaşındayken aralarından ayrıldı. Hali vakti yerinde olan bir ailenin hayatta kalmayı başarmış ilk çocuğuydu. Eğitim dili Latince olan King's New School adındaki ortaöğretim kurumunda okuduğundan kesin bir şekilde eminiz. Üniversiteye gitmediği için Latincesinin düzeyinden bihaberiz bu da kaynak olarak kullandığı eserleri çeviriden mi yoksa aslından mı okuduğu hakkında bizi çelişkide bırakmıştır.

1582 yılında, on sekiz yaşındayken yirmi altı yaşındaki Anne Hathaway ile evlendi. Evlendiklerinde Anne ilk çocuklarına 3 aylık hamileydi. İlk çocukları Susanna 26 Mayıs 1583 yılında dünyaya geldi. Ardından ikizleri Hamnet ve Judith ise 2 Şubat 1585'de doğdu. Oğlu Hamnet 11 yaşındayken, 1596 yılında veba salgınından hayatını kaybetti.

Ne kadar 1585-1590 yılları arasında ne yaptığını kesin bir şekilde bilmesek de 1590 yılının sonunda Londra'ya geldiğini, burada aktörlük ve oyun yazarlığı yapıp kısa sürede ün kazandığını biliyoruz. Yazarlık ve aktörlük dışında çalıştığı tiyatro kumpanyasının 6 ortağından biriydi. Eline geçen parayla emlak satın aldı, 1610'da Straford'a varlıklı birisi olarak evine döndü.

Hayatının son dönemini doğduğu yer olan Straford'da geçirdi. 12 Nisan 1616'da öldü. Ölümünün ardından onuruna yapıp kiliseye konulan anıtta Vergilius ve Sokrates ile birlikte anılmıştır. Sizce de Sokrates'le birlikte anılmak çok havalı değil mi?

Hayat hikayesine baktıktan sonra tiyatro bakış açısıyla bakalım bir de. Shakespeare Londra'ya gittiğinde canlı bir tiyatro ortamı vardı. Shakespeare hep aynı tiyatro kumpanyasında çalışmıştı. Kumpanyanın ilk adı "Lord Chamberlains's Men" idi. Daha sonradan 1603'te kral olan I. James'in himayesi altına girdiklerinde adlarını "King's Men" olarak değiştirdiler.

Shakespeare'in kumpanyası başlangıçta "Tiyatro" tiyatro binasında kiralayarak temsil veriyordu. Daha sonralarında iki tiyatro binasına sahip oldu. İlki 1599 yılında, 3000 kişilik, açık çatılı, daire şeklindeki Globe tiyatrosuydu.

Bu bina kumpanyanın ana mekanıydı. Globe kelimesinin Türkçesi dünyadır. Shakespeare'in karakterlerinden biri "Dünya bir sahne, insanlar da bu sahnedeki oyuncular" demiştir. Bu isimle, dünya hayatı ile tiyatro dünyasındaki hayat arasında ince bir bağ kurulmuş aslında. 1613 yılında yangına kurban giden Globe Tiyatrosu ikinci kez inşa edildikten sonra 1642'ye kadar temsil vermeye devam etmiştir. Diğer tiyatroların başına geldiği gibi Globe Tiyatrosu çıkan Protestanlık hareketleriyle kapanmıştır. Kullandığım kaynakta bu kapanmada Oliver Cromwell'in rolü olduğunu gösterse de net bir bilgi bulunmamaktadır. İkinci tiyatro binası 1609 yılında alındı. Blackfriars, Globe'a oranla küçüktü ama kapalı çatılı olduğu için kış için çok işlevseldi.

1590'larda tiyatro bir endüstri haline gelmişti. Pazar hariç her gün oyun sahnelenirdi. Shakespeare'in bulunduğu kumpanya haftada 15.000 kadar seyirciye ulaşıyordu. Yaz aylarında yaşanan veba salgınlarından dolayı tiyatro kapanırdı. Bu süreç içerisinde

kumpanya turneye çıkardı. En yoğun oldukları dönemse eylül'den itibaren noele kadar olan süreçti. Bazen saraya da çağırılırlardı. Bulundukları dönemde tahtta olan I. Elizabeth'e ve ölümünden sonra tahta geçen I. James'e oyunlarını sergilerlerdi. Shakespeare'in hangi oyunlarını hangi tarihlerde sahnelediği ve hangi oyunlarda yer aldığı saray belgeleri arasında bulunmaktadır. Shakespeare 1594 Noelinde Kraliçe I. Elizabeth'in huzurunda Greenwich Sarayında iki komedide oynadı. 1597 Noelinde de Love's Labour's Lost oyununu Whitehall'daki

sarayında Kraliçe'nin huzurunda oynadı. 1603'te Shakespeare, Hampton Court'ta Kral I. James'in önünde bir çok kez sahne aldı.

Her ne kadar tiyatro bu kadar meşhur olsa da oyuncular hep hor görülümü; din insanları ve sansür kurumunun gözü hep

üstlerinde olmuştur.

Shakespeare'in toplamda 38 oyun yazdığı söylene de kesin bir bilgi olduğu söylenemez. Bu 38 oyunun 19'u kendisi hayattayken yayınlanmıştır. Diğer 19 oyunun yazarın ve kumpanyanın izni olmadan basıldığı düşünülmektedir. Shakespeare'in ölümünden sonra oyunların metinlerinde problemler yaşanmıştır. Yaşanılan baskı problemleri, editörlerin fikir ayrılıklarına düşmesi gibi

problemlerden dolayı oyunlar arasında büyük küçük farklılıklar yaşanmıştır. Mesela bir oyunun x basımında y perdesinin girişi 405. satır olabilirken başka bir basımda 384. satırdır. Bir editör genel kitleye hitap etmek istiyorsa farklı akademik bir kitleye hitap etmek istiyorsa farklı şekilde düzenlemelerini yapmıştır.

Shakespeare'in dili Modern İngilizce olarak sayılsa da zaman aşımından dolayı artık kullanılmayan veya okunuşu değişen kelimeler

bulunmaktadır. Ortaokuldayken yabancı öğretmenimiz eşliğinde "Bir Yaz Gecesi Rüyası"nı okuyorduk. Bilmediğimiz çok kelime çıkarken yabancı öğretmenimizin de bilmediği kelimeler çıkıyordu. Shakespeare'in dilini okurken sadece ikinci dil olarak bilenler değil ana dili İngilizce olanlar bile zorluk yaşıyor. Buna karşılık Shakespeare İngilizce'ye 1700 yeni kelime katmıştır. "Generous" "hurry" "critic" "lonely" gibi dizilerde de sık sık duyabileceğiniz 1700 kelimeyi Shakespeare İngilizceye katmıştır.

Ülkemizde Shakespeare 19. Yüzyıldan itibaren tanınmaya başlanmıştır. Çevirilerin artmasıyla ve 20. Yüzyılda en bilindik oyunların sahnelenmesiyle ilgi artmıştır. Bu gelişmenin ardından Türkiye'de Shakespeare üzerine yapılan araştırmalar artmıştır.

Z
E
Y
N
E
P

B
A
L

A
K
A

ZEYNEP BAL AKAR

LEONARDO DA VINCI PSİKANALİZİ

Psikanaliz yaklaşık 100 yıldır hiçbir zaman etki alanını yitirmeden ve ilgi odağı olmayı kaybetmeden devam eden bir psikoloji pratiğidir. Psikolojiyi, sadece psikanalize indirgemek büyük bir hata olacaktır. Biz ise bu yazıda Freud'un psikanalizini, bu açıdan sanat ve sanat eserlerine bakış açısını inceleyeceğiz.

Freud; sanat eserlerini incelerken sanatçıların bebeklik döneminden yetişkinlik hayatına kadar yaşadığı ve maruz kaldığı olayların eserine büyük oranda tesir ettiğini ve bu etkinin eserde göze çarpmasa bile kimi gizli imgelerle aktarılmaya çalışıldığını düşünmüştü, bunun üzerine yoğunlaşmıştır. Bu gözden ırak anlamları ortaya koymaya çabalamıştır.

Her sanatçı; şüphesiz bir toplumsal düzenin içerisinde yer almış ve bu düzenin sosyokültürel yapısının getirdiği etkiler bağlamında her bir bireyin yaşadığı gibi bazı baskılara maruz kalmıştır. Bu baskılar ister açık bir şekilde isterse de hayatın içine yedirilmiş biçimde yapılsın sanatçının duygu, düşünce, tutku ve arzularını baskılamasına neden olur.

Sanat ise tam olarak bu noktada bireylerin hayatına farklı bir olanak olarak doğar.

Sanat eserleri hem sanatçıya hem de sanatsevere kendisi haricinde bir başka varoluş şekli sunar.

Sanatçı bilinçli veya bilinçsiz olarak bastırdığı tutkularını, arzularını sanat yoluyla doyuma ulaştırır. İnceleyenler ise sanat eserlerinde kendi duygularına karşılık bulma yoluyla doyuma ulaşır.

Freud tam olarak bu noktaya değinir ve sanatın da adeta rüyalar, dil sürçmeleri, istemsiz hareketler ve psikolojik rahatsızlıklar gibi bastırılan tutku ve arzuların geridönüşü olarak tanımlar. Bu tespitini ise Leonardo Da Vinci üzerinden aktarır.

Freud incelemelerinde, büyük ihtimalle bastırılmış homoseksüel bir yönelime sahip olan Leonardo'nun eserlerinde sıkça yer verdiği kadın figürlerinin onun bilinç altında ne anlam ifade ettiği üzerine kafa yormuştur.

Bu bağlamda Freud'a göre Leonardo cinsel yönelimini ve arzularını dönemin toplumunda ötekileştirmeye maruz kalmamak için bastırmak zorunda kalmıştı. Bunun yanında ise aile geçmişi nedeniyle özellikle anne figürüyle alakalı başka bir problemin içindeydi. Freud, Leonardo'nun eserlerindeki kadın figürünün baskınlığını bu iki durumun bilinçaltından tuvaline yansımaları olarak görür.

Freud'un Leonardo üzerindeki incelemeleri onun çocukluğunda yaşadığını öne sürdüğü bir görüşle devam eder. Leonardo bu görüşü şu şekilde aktarır;

"Küçükken beşikte yatıyordum: ak-babanın biri yukarıdan inerek geldi, kuyruğuyla ağzımı açtı, kuyruğunu birkaç kez dudaklarıma değdirip çekti."

Freud bu görüyü bir alegori olarak tanımlar ve bu alegoride ilk olarak akbaba üzerine dikkat çeker. Pek çok mitolojide ve inanç sisteminde akbaba dişiliğiyle ön plana çıkar. Freud bu ilinti temeliyle akbaba imgesinin Leonardo'nun annesiyle bir bağlantısı olduğunu ileri sürer. Aynı zamanda Freud, Leonardo'nun bu görüyü anlatış biçiminde seksüel bir tarz ve anlatış olduğunu söyler. Bu anlatışın ise birey ve anne arasındaki ilk cinsel dürtülerden kaynaklandığını söyler. Daha da ileri bir yorum ile akbabanın kuyruğunu dudaklarına değdirip çekmesinin annesinden süt emen bir bebeği sembolize ettiğini düşünür ve Leonardo üzerindeki tüm resim incelemelerini bu bağlamda kurar.

Eserlerindeki kadın estetiğine verdiği önemi ve özellikle mistik bir gülümsemeye sahip portreler her birinin öz annesi Caterina'nın tekrarı olduğunu ileri sürer. Leonardo her bir eserinde bilinç altında bastırdığı duygularla beraber öz annesi Caterina'yı da yaşatır.

Berat Efe ÖZGEN

RÜZGAR

Hatırimda vardır
Yüzüme kahvereng
değer
Bütün hisimi
Benliğimi zama

O rüzgar ki
O rüzgar ki,

Getireme
Bakama
Öyle
On
Dokun

G
Geli
Gö

o rüzgar,
ji kokusuyla
n.
ve yıkımı ile
nsız ele geçiren.

, ulaşmak yakın
esintisini ateşe atın!

ediği seslerle eserken
adığım yüzleri görüyor.
e nefret tutmuşum ki
a ulaşmaya çalışırken
amadığım bedenleri sarıyor.

ögüslere takılı kardelenden
p başucumda serinliyor dizeler,
kyüzüne uzanan bir merdivenden
sana dönüyor, soğuduğunu
göstermeden.

CEREN ASLAN

Bi'

SEY

Mi

OLDU?

Benim için vefakâr bir derhatır, senin için hece
Benim için umut dolu gündüz, senin için gece
Benim için bizi ayıran merhametsiz güz, sen hangi mevsimde?

Bilmeden gelişlerimdir tüm bunları,
Kirpiklerinin arasına saklanmış sahil rüzgârı gibi
Engel olamamışsa ayların geçişi, gidişim kalır
yeltenmekten ibaret

Üşengeç bir tavırla geri durmak ondan da,
Yargılayıcı bakışlarının limanında güvende hissettiğimi
Kim bilir, şimdi hem korkum hem de güvertemin
sessizliği

Sonu yok döngünün, başı olmayışı misali
Periyodunu senin belirlediğin, benim çevrildiğim bir rulet
Tek bir hece, namlunun ağzına dayanır hangi vakit
Hissedip de ensemde soğukluğunu, donup kalışlarımla
Bağımlısı olmuşumdur belki
Terkiben kalmamış tüfeklerimin mermisi, harabe olmuş
kışlam da

Hepsi gelmiş ısıtmak için ellerini
Döngüden çıkmak mücadelesinde olan tek ben
değilmişim meğer
Bir kırmızılık sızıyor sol yanımdan beri.

Koşarak pencere önüne geldim. Derin nefeslerle sabırsızca saatime baktım. Beş dakikadan az kalmıştı

Tik tak tik tak..

Zaman akıyordu, vakit geçiyordu ama o gelmiyordu. Alnıma düşen birkaç saç telini hafifçe arkaya doğru taradım. Aynadan kendime baktığımda dışarıdan gelen loş ışık, saçımı olduğundan daha açık renkte görünmesini sağlamıştı ve kafamın dolu olduğunu, en iyi mosmor olmuş gözaltlarım ve çöken yüzüm belli ediyordu. Yorgundum. Nefes alamayacak kadar yorgundum. Düşünemeyecek kadar da yorgundum ama hayal edecek kadar kendimdeydim. Hayır; sarhoşlukla alakası yoktu bu durumun, sarhoş olsaydım bu kadar benliğimi bulmuş gibi hissedemezdim. Dışarıdan gelen adım seslerini de duyabiliyordum, Ses mi? Adım sesi mi? Sokaktan gelen birkaç düzensiz adını, dikkatimi dışarı vermemi sağladı.

Orta uzunluktaki kıvrırcık saçları yine dağılmış bir halde özgürlüğünü ilan etmişlerdi. Tuhaf bir şekilde, onun en çok sevdiğim halinin dağınık saçlarıyla durduğu hali olduğunda hem fikirdik. Hemfikirde olan ben ve düşüncelerim, Ben ve onun dışında şekillenemeyen düşüncelerim. Elimi, çenemin altında konumlandırıdım ve yarı sarhoş gibi duran halini seyretmeye devam ettim. Çok güzeldi. Gerçek adını bilmiyordum, o bende Sitare'ydi. Yıldızımdı. Gökyüzünde duran, solukça parlayan ama benim seçtiğim sitareydi. Yıldız neden içmeye meraklıydı? Ben neden ona meraklıyım?

Yine derin sayılabilecek bir nefes aldım, usulca verdim. Kalbim çok hızlı falan atmıyordu. hayıt. Sadece onu gördükçe derin nefeslerle onu izlemek istiyordum, durum bu kadar basitti. İstiyordum ve yapıyordum. Sendelemesi ile ona bakarak aklımdan geçenler, bakışlarımı da ona yöneltmemi sağladı. Sarsak adımlarla ilerlemeye çalışıyordu ama başının döndüğünü biliyordum. Çok içerse çok başı dönerdi ama o bunu umursamıyordu. O, kendi dâhil, kimseyi umursamıyordu. Üç ayı aşkın süredir tek birini dahi umursadığını fark etmemiştim. Sadece her ayın on ikisinde, gecenin de on ikisinde ağlayarak çıkıyordu ve gün doğana kadar gelmiyordu. Onun dışında her gün öğlen on ikiyi vurduğunda - on ikiye takıntısı olduğundan emindim - uyanmış ve kahvesini yudumlarken bilgisayarın başında oluyordu, Genelde balkonda oturuyordu. Kollarının iç kısmını güneşe doğru tutmayı seviyordu, sanırım

CARE

D vitamini ihtiyacını karşılamak için yapıyordu bunu. Saat üçe kadar işlerini bilgisayardan halledip biriyle saatlerce konuşuyordu- Bazen güldüğünü görmüş-tüm. Kime gülüyorsa o kişiyi kıskanmıştım, Ben ona sesimi duyuramazken o konuşuyordu. Gülüşünü du-yuyordu. Ben... Ben sadece bakabiliyordum. Sadece izleyebiliyordum. Bu haksızlıktı... Bu haksızlıktı işte! O kişi, ne kadar şanslı olduğunu bilmiyordu. Bile-mezdi. Belki de Sitare'mi kaybedince anlardı. Nan-körse birkaç güne unutturdu da. Başımı hafifçe sağa sola salladım. Ne değişik insanlar vardı! İnsanoğlu. değişik olmasıyla ünlüydü zaten.

Bekliyordum. Onu beni fark etmesini, görmesini hissetmesini istiyordum. Ben onu bekleme cesare-tini gösteriyordum, Bu onun için önemli olur muydu, bilmiyorum. Uzaktan seyretmek bile yetiyor muydu. onu da. Açgözlü biriyim. Onun yanında olmak isti-yordum. Onun elinden tutmak, tutamasam da konuş-mak, sohbet etmek, gezmek istiyordum, O aramızda-ki ilişkiye ne ad verirse hazırdım. Arkadaşlık, dostluk, belki de sevg-... Ah, hayır! Düşüncesi bile beni germe-ye, nefesimi kesmeye yetiyordu! Olacağını da san-mıyordum zaten. Hayal kırıklığıyla dilim ucuna gelen onlarca kelimeyi yuttum. İçim kanadı kırıklar yüzünden. İçim acıdı akan kandan. İçim kalmadı artık. İçimdeki can kalmadı...

Duam kabul olmuş gibi. birden kafasını kaldırıp etrafına ba-kındı. Sanki benim onu izlediğimi biliyormuşçasına, birini ararcasına o telaşla bakıyordu, bakıyordu. bakıyordu. En sonunda gözlerini binalara çevirdi. İrkildim. Tepki veremedi. Donup kalmıştım adeta. Soluk nasıl alınıp veriliyordu? Vücudumu hareket ettirmek için ne yapmalıydım? Kaçınılmaz olan yaşandı. Göz göze geldik. Nefesimin kesildiğini sanmıştım fakat şimdi tam ma-nasıyla boğuluyordum. Beni boğan onun güzelliğiydi. Eşsizliğiydi. Dışarıdan sefil gibi görünse de kelimenin tam manasıyla muhteşemdi.

Alamadığım nefes git gide beni mahvederken hızla ciğerime hapsolan karbondi-oksiti saldı. Daha hızlı nefes alıp veriyordum artık. O ise şaşkındı. Bekleliyordu.

Onu üç aydır izlediğimden bihaberdi ama şu an her şey gün yüzüne çıkmış gibiydi. Yarın sabah bu geceyi hatırlamayacaktı. Nasıl hatırlasındı zaten bu haliyle?

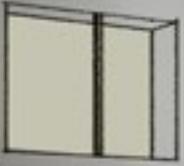
Hatırlamasını istedim bir an. Bir an için bile olsa hatırlamasını, görmesini, hissetmesini istedim. "Ben seni sevdim mi? Sevdim elbette." diyen şairi kendi içimde haklı çıkartmasını istedim- İstedim ve yapamadım. Yenildim ona karşı, Mağluptum gözlerinin önünde. Kalbim onun için diz çökmüştü, Otuz iki yaşında olan bir adam olarak bunu söylemekte bir sakınca görmüyordum, Hayat nelere kadirdi! Ey bizi mahveden hayat! Neden bize en olmadık zamanda çiçek açtırıyorsun? Benim de gövde-me, dalıma, yaprağıma, çiçeğime yazık değil midir? Her şey mi bana layıktır? İsyan ettirme bana da gül bir kez!

Ve gülümsedi bana. Tek hayat olarak kabul edebileceğim Sitare'm ilk kez gülümsedi bana. Sıcaktı gülüşü, dokunmak istiyordum ve dokunursam yanacağımı biliyordum.

Biraz uzattım elimi, sanki gülüşünü okşarcasına hareket ettirdim. Dokunamaya-cağımı biliyordum ama elimde değildi işte. Ardından inanılmaz bir şey oldu.

O da elini uzattı, elimi tutuyormuş gibi yapıp gözlerini kapattım. İşte huzur! İşte yaşamak! İşte gökyüzü ve yeryüzü! İşte ay, işte güneş, işte her anlamlı ve anlamsız şey! Tanrım, daha ne kadar açtıracaksın çiçeğimi? Ne olur izin ver, parlakça yanmasını sağlayayım Sitare'min! Yağmurlar bile engelleyemesin onu, rüzgârlar bile savuramasın. Depremlerde dimdik ayakta kalan tek o olsun. İstiyorum ama yapamıyorum. Beni bir şey var. Onun gülüşünü tutmamı istemeyen mesafeler var, denizler var, çöller var. Elime alıp saatlerce yazabilme isteği var.

Kelimelerimin onun için hayat bulası var, hissedesi var, bir de göresi...

Birden gözlerini açtı. Birkaç adım geriye doğru çekildi. Elimde değildi artık, Onun yüzündeki gülüş de hemen soldu. Durdu. Ne yapacağını bilemeyen tavrı, aniden kararlıya döndü. Hızla evine doğru gitmeye çalışırken izledim onu, Evgeny Grinko'nun elinden çıkan muhteşem notalar bile yetmiyordu içimdeki hisleri söküp atmaya. Kapıyı açmaya çalışı, arada bana bakması ve içeri girmesi... Hepsini izledim, Gördüm. Anladım. Korktu. Onu korkuttum. İstemedem yapmıştım. Ama olmuştu işte! Yatak odasının cılızca yanan gece lambasının titrek ışığında oturdu yatağına. Ellerini, başını arasına aldı. O düşüncelerine, ben ona karıştım. Onaya çıkan kör düğümü nasıl çözerdik, orası meçhul. Ama zor gelecekti. O hatırlarsa bu anı, daha da zorlaşacaktı.

Biraz daha öylece durdu. Ardından başını kaldırıp ışığı kapattı. Ben de masa başına döndüm. Elime aldığım ve şu an bitmek üzere olan kağıda yazıyorum. Belki duygularım ve düşüncelerim bu şekilde serbest kalırdı. Kaldı mı? Hala aklımdan geçen binlerce şey var, Hala yazma isteği ile doluyorum. Saat gecenin dördü. Hatta dördü yirmi sekiz geçiyor. Bir insan olarak uykuya ihtiyacım yar fakat bir gram bile uyuma isteğim yok. Duraksadım. Bu cümleleri yazmadan önce - saat şu an sekizi on iki geçiyor - biraz düşündüm, Ne yapmam gerekiyor? Sadece yazarak mı ilerlemeliyim? Onun beni fark etmesi için adım atmalı mıydım? Ama önce konuşmayı öğrenmem gerekti. Hızlıca üstümü değiştirip dışarı çıkarken kapımda bekleyen yıldızı gördüm.

"Aylardır beni takip eden sen misin?"

Cevap veremedim. Hızlıca oradan uzaklaştım. Dolmuş durağına yeni gelen, nereye gittiğini umursamayan dolmuşu bindim. Onun için çabalayacağım bir güne başlamışken onun beni fark etmesi, unutmaması...

İlayda TAŞKIRAN

